

CORNELIUS NEPOS, DE VIRIS ILLUSTRIBUS, HANNIBAL XII

INLEIDING

Na zijn nederlaag bij Zama in 201 v.Chr. toonde Hannibal zich niet enkel een groot veldheer, maar ook een bekwame staatsman. Als suffeet (verkozen magistraat, vgl. consul in Rome) van Carthago hervormde hij het bestuur en de financiën, maakte een einde aan corruptie en zorgde dat de zware Romeinse oorlogsschatting betaald kon worden zonder extra belastingen. Zijn hervormingen tastten echter de macht van de rijke adel aan, wat hem vele vijanden opleverde.

Toen Rome, uit angst voor Carthago's hernieuwde bloei, Hannibal ervan verdacht samen te zweren met de Seleucidische koning Antiochus III, koos hij vrijwillig voor ballingschap. Hij trok via Tyrus naar het hof van Antiochus, waar hij als raadgever en vlootcommandant diende in diens oorlog tegen Rome. Na Antiochus' nederlaag zwierf Hannibal verder, onder meer naar Armenië en later naar Bithynië, waar hij opnieuw tegen Romeinse bondgenoten vocht. Zijn leven eindigde in ballingschap, voortdurend opgejaagd door de macht die hij ooit bijna had overwonnen.

HANNIBAL XII

[1] Quae dum in Asiā geruntur, accidit cāsū ut lēgātī Prūsiae Rōmae apud T. Quīntium Flāminīnum cōsulārem cēnārent, atque ibi dē Hannibale mentiōne factā ex iīs ūnus dīceret eum in Prūsiae rēgnō esse. [2] Id posterō diē Flāminīnus senātuī dētulit. Pātrēs cōscrīptī, quī Hannibale vīvō numquam sē sine īnsidiīs futūrōs exīstimārent, lēgātōs in Bīthyniam mīsērunt, in eīs Flāminīnum, quī ab rēge peterent, nē inimīcissimum suum sēcum habēret sibique dēderet. [3] Hīs Prūsiās negāre ausus nōn est; illud recūsāvit, nē id ā sē fierī postulārent, quod adversus iūs hospitiī esset: ipsī, sī possent, comprehendērent: locum, ubi esset, facile inventūrōs. Hannibal enim ūnō locō sē tenēbat, in castellō quod eī ā rēge datum erat mūnerī, idque sīc aedificārat, ut in omnibus partibus aedificiī exitus habēret, scīlicet verēns nē ūsū venīret, quod accidit.

[4] Hūc cum lēgātī Rōmānōrum vēnissent ac multitūdine domum eius circumdedissent, puer ab īānuā prōspiciēns Hannibalī dīxit plūrēs praeter cōsuētūdinem armātōs appārēre. Quī imperāvit eī, ut omnēs forēs aedificiī circumīret ac properē sibi nuntiāret, num eōdem modo undique obsīderētur. [5] Puer cum celeriter, quid vīdisset, renūntiāset omnēsque exitūs occupātōs ostendisset, sēnsit id nōn fortuitō factum, sed sē petī neque sibi diūtius vītam esse retinendam. quam nē aliēnō arbitriō dīmitteret, memor prīstinārum virtūtum venēnum, quod semper sēcum habēre cōnsuērat, sūmpsit.

Munt van een jonge koning Prusias I van Bythinië

Door PHGCOM - Eigen werk van uploader, gefotografeerd in het British Museum, Publiek domein

Kaart van het koninkrijk Bythinië rond 182 v.C. onder koning Prusias I, wanneer het kleine Aziatische koninkrijk het hoogtepunt van haar macht zal kennen

Door Ennomus - Eigen werk, CC BY-SA 4.0>

VOCABULARIUM

GRONDWOORD	MIDDENKOLOM	BETEKENIS
accidere	accidō, accidī, -	neervallen, gebeuren, overkomen
aedificāre	aedificō, aedificāvī, aedificātum	bouwen, oprichten
aedificium	aedificiī	het gebouw
aliēnus	aliēna, aliēnum	van een ander, vreemd, vijandig, ongepast
apparēre	appāreō, apparuī, apparitum	tevoorschijn komen, verschijnen, blijken, duidelijk zijn (onpers.)
armāre	armō, armāvī, armātum	bewapenen, uitrusten
audēre	audeō, ausus sum	durven
castellum	castellī	het fort, het bergdorp, het toevluchtsoord
cāsus	cāsūs	de val, het voorval, het toeval, de ondergang
celer	celeris, celere	snel, behendig
cēnāre	cēnō, cēnavī, cēnātum	de maaltijd gebruiken, (op)eten
circumdare	circumdō, circumdedī, circumdatum	plaatsen rondom, omgeven
circumīre	circumeō, circumiī, circumitum	gaan rond, omsingelen, bezichtigen, van de ene naar de andere gaan
comprehendere	compre(he)ndō, comprehendī, comprehensum	grijpen, betrappen, aan het licht brengen, aan elkaar vastmaken, begrijpen
cōnscribēre	cōnscribō, cōnscripsī, cōnscriptum	bijschrijven (op een lijst), rekruiteren (soldaten), beschrijven
cōnsuescere	cōnsuēscō, cōnsuēvī, cōnsuētum	gewoon worden, laten wennen

GRONDWOORD	MIDDENKOLOM	BETEKENIS
cōnsuētūdō	cōnsuētūdinis	de gewoonte, de ervaring, de vriendschappelijke omgang
dēferre	dēferō, dētulī, dēlātum	naar beneden brengen, webbrengen, melden, overdragen, voorleggen
enim	-	namelijk, immers, want, natuurlijk
exīstimāre	exīstimō, exīstimāvī, exīstimātum	menen, beschouwen, (+gen.) waard achten
exitus	exitūs	de uitgang, het einde, de uitweg
facilis	facilis, facile	gemakkelijk, vriendelijk, bedreven, (+dat.) bereid tot
foris	foris	de deurvleugel, de toegang, (mv.) de deur
fortuītus	fortuīta, fortuītum	toevallig, spontaan
hospitium	hospitiī	de gastvriendschap, het gastvrij onthaal, de herberg
hūc	-	hierheen, hierbij, tot dit punt
iānua	iānuae	de (huis)deur, de toegang
inimīcus	inimīca, inimīcum	nadelig, vijandig (tegenover: dat.), gehaat (bij: dat.)
iūs	iūris	het recht, de rechtspraak, de rechtsbank; de juridische bevoegdheid, het gezag
memor (+gen.)	memoris	denkend aan, getuigend van, onverzoenlijk, dankbaar
mentiō	mentiōnis	de melding
modus	modī	de maat, het maathouden, het voorschrift, de wijze
multitūdō	multitūdinis	het groot aantal, de menigte
mūnus	mūneris	de taak, het ambt, het geschenk, de (gladiatoren)spelen

GRONDWOORD	MIDDENKOLOM	BETEKENIS
nē	-	dat niet, dat (bij vrezen of verhinderen), opdat niet, (om) niet te
num	-	toch niet?, of
numquam	-	nooit
nuntiāre	nūntiō, nuntiāvī, nuntiātum	melden
obsidiō	obsidiōnis	de belegering, de benarde situatie
ostendere	ostendō, ostendī, -	tonen, voor ogen houden
posterus	postera, posterum	volgend, later
postulāre	postulō, postulāvī, postulātum	eisen, verlangen
prīstinus	prīstina, prīstinum	vroeger, oud
properus	propera, properum	haastig
prōspicere	prōspiciō, prōspexī, prōspectum	van ver kijken, voorzorgsmaatregelen treffen, zorgen
recūsāre	recūsō, recūsāvī, recūsātum	weigeren, zich verzetten (tegen: acc.)
renūntiāre	renūntiō, renūntiāvī, renūntiātum	melden, iemand uitroepen tot, opzeggen
retinēre	retineō, retinuī, retentum	teghouden, vasthouden, behouden
scīlicet	-	natuurlijk, namelijk
semper	-	altijd
senātus	senatūs	de senaat (raad van oudsten), de senaatszitting
sentīre	sentiō, sēnsī, sēnsum	voelen, merken, menen
sine	+abl.	zonder
sūmēre	sūmō, sūmpsī, sūmptum	nemen, aannemen, ondernemen, (een dag) vaststellen

GRONDWOORD	MIDDENKOLOM	BETEKENIS
ūsus	ūsūs	het gebruik, de ervaring, het nut, de (sociale) omgang (met: gen.)
venēnum	venēnī	het gif, het tovermiddel, de venijnige taal
verērī	vereor, veritus sum	ervoor terugschrikken, vrezen, bezorgd zijn, hoogachten
vīta	vītae	het leven, de levensloop, de levenswijze
vīvus	vīva, vīvum	levend, levensecht, levendig